

רבי אליעזר סבר: אדם עושה — כלומר: עשוי לעשות — קינוניא על ההקדש ועל כן ידירנה, מחשש שעושה קינוניא. ורבי יהושע סבר: אין אדם עושה קינוניא על ההקדש!

ומקשינן: ואלא הא דאמר רב הונא: שכיב מרע שהקדיש כל נכסיו, ואמר מנה לפלוני בידי שאני חייב לו [רש"י שבועות מב:], נאמן וגובה אותו פלוני מן ההקדש, ולא חוששים שמשקר על מנת שיתן לו אותו פלוני מהמנה שהוציא מן ההקדש, כי חזקה⁽²⁶⁾ אין אדם עושה קינוניא על ההקדש. ועכשיו יקשה, לפי מה שפירשנו שבסברא זו אם אדם עושה קינוניא על ההקדש או לא חולקים רבי אליעזר ורבי יהושע, לימא רב הונא שאמר שאין אדם עושה קינוניא על ההקדש כתנאי⁽²⁷⁾ אמרה לשמעתתיה [במחלוקת תנאים תלוי דינו]!

ומשנינן: לא שייך למחלוקת התנאים דינו של רב הונא, דעד כאן לא פליגי רבי אליעזר ורבי יהושע, אלא בכריא אם חוששים שמערים בשביל עצמו [שכך הסכים עם

שלא יוכל להחזירנה לעולם, כי חוששים אולי משום הערמה על ההקדש הוא מגרש אותה, שתגבה כתובתה מן ההקדש, ואחר כך יחזירנה, ויהנו שניהם ממה שהוציאה. רבי יהושע אומר: אינו צריך לידור ממנה הנאה.

כיוצא בו אמר רבן שמעון בן גמליאל: אף הערב לאשה בכתובתה כלומר: אף אשה שהיה על כתובתה ערב, והיה בעלה מגרשה, ידירנה [ידור ממנה] הנאה, כדי שלא יוכל להחזירה לעולם. כי חוששים שמא יעשה [כלומר: עושה] הבעל קינוניא [ערמה] על נכסים של ערב זה, שמגרש את אשתו על מנת שתלך ותיטול כתובתה מן הערב, ויחזיר הבעל אחר כך את אשתו, ויהנו שניהם ממה שהוציאה מן הערב.

גמרא:

במאי קמיפילגי רבי אליעזר ורבי יהושע?

לשיטת הראשונים שעד אחד המסייע פוטר משבועה ויהיה הלוה נאמן מדין עד אחד. ותירץ ה' עולת שלמה, שהלוה הוא בעל דבר על החוב שחייב, ובעל דבר איננו יכול להעיד בין לטובתו בין לחובתו ולכן איננו נאמן מדין עד אחד, רק משום שאין אדם עושה קינוניא על ההקדש.

27. תמה השפת אמת שאין זה דמיון כלל, שכאן הרי החשש הוא שיוציא מההקדש שלא כדין ועל זה אמר רב הונא שאדם אינו חשוד על זה. אך במשנה גם כשמגרש בהערמה הרי הגירושין חלים ומגיע לה כתובה בדין, ולכן יש

26. הרמב"ן והרשב"א [כבא בתרא קעה] הקשו, הרי מעיקר הדין הוא צריך להיות נאמן כלפי ההקדש שהרי יש לו מיגו שיכול להשאל על ההקדש.

והרמב"ן תירץ, שמדובר בהקדש שכבר בא ליד גזבר ששוב אי אפשר להשאל עליו, והרשב"א תירץ, שמדובר בהקדש שהוקדש על דעת רבים שאי אפשר להשאל עליו, ועל זה אמר רב הונא שמכל מקום נאמן משום שאין אדם עושה קינוניא על ההקדש.

ובעולת שלמה תמה, שהרי כל הנידון לענין לפטור את המלווה משבועה, ואם כן, שיהיה הלווה נאמן מעיקר הדין לפוטרו משבועה